

i Forfatningen, først burde have indført Kvindernes politiske Valgret. Som bekendt er dette endnu ikke sket, men Bevægelsen er i Fremgang, og som et Resultat af de der stedfindende Overvejelser er i 1909 udkommet en »Rapport«, et lignende Skrift som Prof. Reuterskiölds, hvilket han hyppigt citerer.

Ny Zeeland og de amerikanske Stater, som har givet Kvinderne Valgret, mener Forfatteren ikke kan sættes som Mønster for de gamle Kulturlande, idet disse »Nybyggerstater«s lovgivende Forsamlinger nærmest sammenlignes med en Samling af Kommunalraad. At Statsomvæltningerne i Norge og Finland har været medvirkende Aarsager til, at Kvinderne der fik politisk Valgret paa det givne Tidspunkt er jo en kendt Sag.

Hvad nu Grundene for og imod Kvindevalgret angaar, da anfører Forfatteren, at Udvidelserne af Valgretten i Landene i Reglen sker saaledes, at de Kategorier af Mennesker, som tilsammen er naaet til at danne »en ny Magtfaktor i Samfundet«, opnaar Valgret, idet man samtidig søger at opretholde den *Fiktion*, at Udvidelsen først gennemføres, naar Individene i de ny Vælgerklasser er *modnede* til Valgretten. Dette gælder f. Eks. Udvidelsen af Valgretten til Industrierbejderne. Denne Udtalelse gør i Virkeligheden kort Proces med det ofte opstillede Krav om Nødvendigheden af *Modenhed* hos Kvinderne. Professor Reuterskiöld fremhæver, at Kvindernes Udelukkelse fra Valgretten i Almindelighed beror derpaa, at Kvinderne ikke er blevne en saadan ny Magtfaktor i Samfundet, og han mener, at dette har sin Grund i, at de, *som Kvinder*, ikke har *fælles* politiske Interesser at varetage. En Del af dem er enige om at forlange Stemmeret, men de slutter sig ellers hver for sig til forskellige politiske Partier. Dog indrømmer Forf., at et Interessesfællesskab findes for de kvindelige Lønarbejdere; det kommer an paa, om de er saa talrige, at de bliver en Magt, man maa regne med. I de Lande, hvor Kvindevalgret er indført, eller hvor der agiteres livligt for den, erkender han, at der tages mere Hensyn til de arbejdende Kvinders Krav end andetsteds. Derimod synes han at undervurdere de gifte, ikke selverhvervende, Kvinders samfundsmæssige Krav paa Valgretten, skønt han etsteds siger: »at den (Valgretten) hæver Kvindernes politiske Dan-

nelse og derigennem forøger Muligheden for dem til, særlig som Mødre, at indvirke paa den kommende Slægt til Udvikling af en bedre Samfundsaaend«.

Med Hensyn til de forskellige politiske Partiers Holdning til Kvindestemmeretten, fremhæver Forfatteren, at denne som Regel afhænger af, om det paagældende Parti tror at kunne vente Styrke-Forøgelse gennem de nye kvindelige Vælgere. I Belgien, hvor man tror, at de Klerikale vil faa Fordel af Kvindevalgrettens Indførelse, modsætter de andre Partier sig denne Reform, selv om de maaske ellers principielt maa være Tilhængere af den.

Det er umuligt i en kort Anmeldelse at give et blot nogenlunde udtømmende Referat af Professor Reuterskiölds Bog. Hans flere Gange fremsatte Udtalelse om, »at Kvinderne ikke danner nogen ny Magtfaktor i Samfundet«, bør imidlertid være Kvindevalgrettens Forkæmpere en Spore til at *blive* en Magt ved at fylke sig i maaltbevidste Skarer til Kamp for politisk Ligeberettigelse med Mændene. Det vil sikkert vise sig, at Kvinderne *har* fælles Interesser at varetage paa Lovgivningsomraadet, selv om Professoren gerne vil bortforklare de Resultater af Kvindernes Deltagelse i Lovgivningsarbejdet, som f. Eks. er opnaaede paa Ny Zeeland.

Professor Reuterskiölds Bog har forøvrigt givet Anledning til et ubehageligt Intermezzo, i hvilket Danmark har taget Del. Formanden for den svenske Landsforening for Kvindestemmeret, Dr. Lydia Wahlström, har skrevet en længere Anmeldelse af Bogen i »Dagny« og heri bl. a. udtalt sin Samstemning med en Udtalelse fra Professoren om, at Udviklingen m. H. t. Kvindevalgret i Sveriges Nabolande næppe kan være af større Betydning for Sverige set fra et *statsretligt* Synspunkt. Fru Johanne Münter, som erklærer ikke at have læst Professor Reuterskiölds Bog og ejheller at ville gøre sig bekendt med den, har heraf taget Anledning til at protestere i »Kvindestemmeretsbladet«, idet hun optager denne Ytring af Dr. Wahlström som en uvenlig Handling mod de Delegerede fra Nabolandene, der snart skal samles i Stockholm til Kongres. »Dagny«s Redaktion har ment at burde fralægge sig Ansvar, og Dr. Wahlström har set sig nødsaget til at fremkomme med en und-